

PARVIN ETESAMI

*Zvezda poetskog neba
persijske književnosti*

اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا

PARVIN ETESAMI

Prevod:
Zorana Janković

Kulturni centar I. R. Irana u Beogradu
2011

Naslov originala:

PARVIN E'TESAMI

*General Office of Social Affairs
and Overseas Iranians
Jan 2005*

SADRŽAJ

Uvod	7
PREDGOVOR – <i>Malek al-Šoara Bahar</i>	9
PROLEĆE U TEHERANU	13
USAMLJENA DEVOJČICA	23
IZDANAK ČEŽNJE	31
PTICA U KAVEZU	40
O, OČE	50
POČETAK POSLEDNJEG PROLEĆA	52
PTICA SREĆE	62
ZVEZDA KNJIŽEVNOG NEBA	67
KRATKA BIOGRAFIJA:	75

UVOD

U IME BOGA, MILOSTIVOG, SAMILOSNOG

Dragi sunarodnici,

Svoju bogatu kulturu i civilizaciju Iran duguje ljubavi, saznanjima i naporima onih ljudi čiji su ideali bili napredak njihovog društva i služnje sunarodnicima. Dragoceno i slavno nasleđe njihovo, od drevnih vremena do modernog doba, predstavlja značajnu podršku budućim generacijama zemlje, sve do onog dana kada će ime Irana večno i časno sijati u istoriji čovečanstva.

Od najstarijeg perioda ljudske civilizacije do današnjih dana, u ovoj drevnoj zemlji su se rađali i razvijali veliki ljudi koji se ističu na globalnom planu.

Mnogi naučnici, mislioci, ljudi od pera, pesnici, učenjaci, umetnici, filozofi, arhitekte i heroji cvetali su na tlu ove zemlje. Svaki od njih imao je učešća u bogatoj riznici ljudskog znanja.

Mislioci koji su se uzdigli kao žedna pustinja u srcu Irana, skromno su prigrlili nauku i napojili se sa izvora ljudskog znanja. U potrazi za

istinom, kao zanemele ptice, leteli su nebom ljudske kulture i znanja, svaki postavši Simurg¹ u svom milenijumskom letu.

Ne samo u minulim vremenima, već i u savremeno doba, naš je Iran graditelj civilizacije i oplemenjivač znanja, zemlja čuvenih mislilaca, učenjaka i mudraca koji su naše blago. Uzdržano i sa verom u Boga pred teškoćama i patnjama, oni su sa humanim idealima služili svojoj zemlji i svojim sunarodnicima.

Mi pokušavamo da sakupimo i objavimo biografije i čuvena dostignuća kulturnih i naučnih prosvetitelja Irana da bismo svojim sunarodnicima omogućili bolje i dublje razumevanje dragocenog nasleđa Irana, a njihovo pamćenje poslužilo kao svetionik tragaocima za istinom.

1 Simurg: mitološka ptica, smatra se kraljem svih ptica u Iranu; dovoljno velika da može da ponese slona ili kita; povezana sa Drvetom života, predstavlja uniju Neba i Zemlje; služi da pročisti zemlju i vodu i daruje plodnost.

MALEK AL-ŠOARA BAHAR

PREDGOVOR

Nedavno mi je jedan od prijatelja ukazao čast i predao mi buket tek procvalog cveća. Moje ruke su primile njegovu boju, a moj duh mešavinu opojnih mirisa kojima sam toliko opijen da sam izgubio svest.

Ovaj zanosni buket je sačinjen od elegija, oda i segmenata poezije savremene pesnikinje umilnog glasa, gospođe Parvin Etesami, i upravo je izašao iz štampe. Njen izdavač mi je pružio priliku da se sa njima upoznam po prvi put.

Zbirka je kombinacija dva stila i dva literarna i konceptualna metoda i nezavisnog pravaca. Prvi od navedenih je stil pesnika Horasana, među kojima se izdvaja Naser Hosro, a drugi je stil pesnika Iraka i Farsa, među kojima se izdvaja šejh Muslihudin Sa'adi. Sa konceptualnog aspekta, zbirka je između ideja mističara i filozofa i nezavisnog stila i načina svojstvenog današnjem vremenu. Ovaj pravac uglavnom prati vizualizaciju značenja i traga za istinom. Na taj način stvoren je osoben pravac.

Elegije i ode iz ove zbirke imaju prizvuk Naseri Hosroa, a mnoge od njih, istovremeno, podsećaju na melodični jezik Sa'adija i Hafeza. Rečju, davanjem opomena i saveta kao i uzdizanjem etičkih vrednosti i opisivanjem istine sveta sa aspekta filozofa i mistika, saosećajući sa nemoćnima i bednima i idejom da „svetska dobra malo vrede“, one su melem za rane napućenih srca obrazovanih ljudi. Istovremeno, one objašnjavaju put blaženstva, stazu života i nužnost znanja i truda na poželjan način: „Po uzburkanom moru života treba brodom krmaniti svesno i odlučno, a sa nadom i željom leteti na krilima umetnosti.“

Kad čitalac završi sa čitanjem oda i nađe se na pragu umora, nailazi na odeljak strofa koji je srž zbirke. Ovde nestaje umor. Blagost izraza i jasnoća značenja, kao i intelektualna snaga i talenat, mešaju se međusobno, divno usklađeni. Iskusna pesnikinja ovde još bolje pokazuje svoje umeće.

Pored šest gazela² koji nisu svojstveni Parvininom talentu – odsad treba da ih nazivamo kratkim odama – tu su i kratki kupleti različitog metra, zanimljive strofe i novi-stari stilovi, u koje je Parvin unela više od svoje nezavisnosti i karaktera. Okvir svake strofe su rafinirana osećanja i nespontanost mašte, majstorski kombinovani i oblikovani u svakoj strofi.

2 Gazel: lirska pesma, koja se obično sastoji od 7 do 12 rimovanih kupleta jednakog ritma.

Predgovor

U svojim strofama gospođa Parvin izražava majčinsku ljubav i nežnost prema bližnjima jezikom ptica, siromašnih majki i bespomoćnih. Ponekad je brižna, požrtvovana majka, a ponekad otkriva tajne života ne zaostajući za pesnicima kakvi su Moulavi (Rumi), Atar i Džami.

Njeno poznavanje Bića u skladu je sa interpretacijom mistika. Smatra da je Ahriman³, zakleti neprijatelj arijeuskog duha, stalno i svuda opasnost za čiste ljudske duše.

Spas je moguć putem dobrote, nežnosti, ljubavi, znanja i moralnih vrlina, kao i formiranjem porodice, u njenom podmlatku, u blagodeti mira, spokojstvu i zadovoljstvu plodovima života.

U Iranu koji je kolevka govora i kulture, čudesni pesnici nisu retkost. Međutim, pesnikinja takvog talenta i snage, sa potencijalima za stvaranje tako blistave poezije, toliko je iznenađujuća i retka pojava, da zaslužuje sve pohvale i divljenje.

Gospođa Parvin je ispunila sve uslove za poeziju. Ako je verovati rečima Nizami Aruzija, kao što je napamet znala 1200 stihova slavni pesnika, tako, u potrebnoj meri, poznavala govor, izraze i poslovice prethodnika.

Možda će nas neki vatreni čitalac upitati: šta ova zbirka govori o ljubavi koja je jedina alternativa poeziji? Da, ovu misao ne treba prevideti. Na ljubavi koja je povezana sa istinom, duhovnošću

3 Ahriman: satana u staroj iranskoj religiji, zaratustriizmu; suprotnost dobrom, blagotvornom duhu Ahura Mazde.

PARVIN ETESAMI

i razumom i koja je temelj čovekovog stvaralaštva – na takvoj ljubavi se zasniva ova zbirka. Umetnost ove naše velike pesnikinje je u tome što je ona bila u stanju da ljubav održi svuda, da svoj govor i stav predstavi i ponudi na tržištu govora i stavova na privlačan i blag način, kako bi, kao savršen, prečišćen plod sa koga su uklonjene tvrde ljuske i beskorisne, otrovne grane i lišće, kao podstrek duhu, blistao prozračnom vedrinom.

PROLEĆE U TEHERANU

Proleće Teherana, sa svim svojim mirisima i svežinom, kročilo je i u našu baštu. Kao da je komad proleća otkopan i ubačen u dvorište naše kuće. Svuda je mirisalo na farvardin⁴. Sunce je bilo prijatno i blago. Gledala sam u našoj bašti kako iz grudi zemlje izbija njen topao dah. Toga dana bio je sizdah-bedar⁵.

Iako je nebo bilo plavo i vedro, ipak se nad planinom udobno smestila hrpa tmurnih i neumoljivih oblaka. Kao da su čak sa te udaljenosti pretili bespomoćnom Suncu da će ga opkoliti, zastorima prekriti njegovu odaju i zarobiti ga. Bojala sam se iznenadne kiše. Nisam želela da tog dana pada, čak ni da zarominja.

Ona grupica tmurnih i neumoljivih oblaka odvlačila mi je pažnju. Svaki čas mi je pogled krišom preletao iz bašte ka planini, procenjujući njihovu težinu. Majka mi je govorila da ma koliko na dan sizdah-bedara vreme bilo lepo i sunčano,

4 Farvardin: prvi mesec iranske godine; period od 21. marta do 20. aprila.

5 Sizdah-bedar: trinaesti dan farvardina i trinaesti dan novogodišnjih praznika.